

РОБЪРТ ШЕКЛИ
РАЗГЛЕЖДАНЕ НА
ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ, 2179 Г.

Превод от английски: Марин Загорчев, 2013

chitanka.info

В този разказ съм направил нещо, което отдавна възнамерявах — да пиша за Венеция, докато се намирам там. Написах го лежерно, по време на разходка с корабче. Човек би очаквал, че постепенно разкриващите се пред очите ми древни сгради — всяка със своята индивидуалност, защото са строени във времена, когато хората все още не са смятали, че всички сгради трябва да бъдат еднакви — ще възбудят в съзнанието ми особени мисли. Всъщност, докато пишех, не съм си мислил за нищо. Може би някой ден пак ще напиша разказ за Венеция. Може би пак ще се возя с корабче да видя каква история ще излезе този път. Междувременно, прочетете тази.

Добронамерени приятели бяха посъветвали К. да внимава много при това пътуване до Венеция. Предвид крехкото му здраве, трябваше да бъде изключително предпазлив. Дори, при неминуемото напрежение на пътуването, плюс постоянното изкушение да отвори съзнанието си, за да извлече максимална полза от това преживяване, би било най-добре изобщо да не ходи във Венеция, изобщо да не напуска Бруклин, където имаше пряк достъп до най-доброто лечение. Единственият начин да си осигури безопасност, беше, ако останеше вкъщи. Но той вече бе ходил във Венеция преди много години. Естествено, винаги беше искал да повтори прекрасното изживяване. Трябваше обаче да мисли и за здравето си.

Оставането вкъщи не означаваше задължително, че ще пропусне нещо. Приятелят му Мортимър Гоулд му бе предложил преференциален достъп до спомените си от Венеция — пресни-пресни от миналата година. Спомените на Гоулд бяха абсолютно актуални, освен това беше прекарал в града цели две години и бе видял всичко. К. можеше да изживее тези спомени в удобната обстановка на дома си или дори в болницата, ако сметнеха за необходимо, при това без да

бърза, с достатъчно почивки, освежителни напитки, подремване и под регулярно професионално наблюдение на здравето му.

К. любезно благодари на Гоулд, но настоя да отиде лично във Венеция, със собственото си измъчено тяло. Знаеше, че това може да е последното му пътуване, но твърдо беше решил да възроди собствените си спомени, докато все още може, да ги стимулира с още едно разглеждане на истинските забележителности — една последна визита в любимия му град. Изпитваше все по-силна нужда да го направи, колкото повече се влошаваше здравето му, и колкото по-неясно ставаше колко още ще живее.

И така, той пристъпи към реализиране на решението си и взе самолет до летище „Марко Поло“, а сега пътуваше с воден автобус, *вапорето*, по Големия канал, готов да натрупа в съзнанието си достатъчно спомени за живота, който му оставаше, да ги съхрани и да ги преживява отново в малкия апартамент на улица „Стоун“ в Бруклин.

Дали обаче щеше да се върне в Бруклин? За това имаше известни съмнения, макар че се опитваше да се убеждава в обратното. Във всеки случай, какво значение имаше? Спомените не бяха само, за да ги преживяваш отново. Тези конкретни спомени, които искаше да стимулира и опресни, бяха най-добрият възможен начин да възроди нещо безкрайно ценно, но неназовимо, неопределимо. И така трябваше да бъде, защото същността на живота не е нещо, което можеш да спечелиш като награда от панаирджийско стрелбище.

Беше август 2179 г. Животът на народите и на отделния човек бе по-добър от всякога. Големите войни бяха останали в историята. Дори най-дребните конфликти се решаваха от международни трибунали, подкрепени от повечето държави. Раждаемостта беше овладяна в приемливи граници. Изчерпването на природните ресурси бе спряно, дори имаше обратна тенденция. Парниковият ефект беше обърнат. Видове, застрашени от изчезване, отново се завръщаха. Океаните гъмжаха от планктон и всякаква риба. Стада бизони бродеха из неимоверно разширените природни паркове на Америка. Вълчата популация бе стабилизирана. Белоглавият морски орел не беше застрашен от отровни химикали. Вече имаше заместители на язовирите и съомгата свободно се качваше по теченията на реките до зоните си за размножаване. Списъкът продължаваше до безкрайност. В медицината бе настъпила истинска революция. СПИН беше

ликвидиран. Никаква друга зараза не заплашваше човечеството. В психологията имаше големи пробиви. Мозъчните техники бяха открили как да направят човека владетел на собственото си съзнание. Сега, след съответното обучение, всеки можеше да включва емоциите си когато поиска, и да ги дезактивира, ако трябва просто да си стои и да чака.

Успехите на геномната програма, макар и дошли твърде късно за някои, бяха предизвикали бум в науката за дълголетие. Сега хората живееха по-дълго и в по-добро здраве, от когато и да било преди. Все още обаче умираха. Колкото и добър да беше животът, колкото и дълго да продължаваше, в един момент пак свършваше. Идваше ден, в който чуваш камбаната да бие и разбираш, че е за теб.

Фактът, че животът бе толкова приятен, правеше раздялата с него още по-тежка. Но, ако краят ти приближава, поне можеше сам да избереш начина, по който да напуснеш този свят. Ако ще умираш, най-добре да го направиш зрелищно, разсъждаваше К. В този ход на мисли, той достигна до убеждението, че трябва да посети Венеция за един последен път, ако не заради ентузиазма си да го направи, то заради безнадеждността на положението си. Можеше да си позволи едно прощално забавление, независимо на каква цена.

Такива мисли минаваха през главата му, като гледаше младите момичета, които стояха надвесени от моста „Риалто“ и махаха, може би не точно на него, но на мъжа, който някога е бил.

Корабчето спря до един кей, бариерата се дръпна и тълпа от хора се изсипа на брега, а друга — на борда. Седнал спокойно на мястото си отляво в предната част на корабчето, К. трупаше впечатления. Спомените му от Бруклин, като стари ротогравюри, проблеснаха за момент: количката на дядо му, ароматът на пряносмляно кафе в малкия тристаен апартамент, твърдият гладък диван с пълнеж от конски косми. Всички тези спомени избледняха и тези от Венеция, минали и настоящи, изплуваха в съзнанието му. Старите спомени бяха прекрасни, но новите бързо ги изместваха — там, от моста „Академия“ и издигащата се отзад църква „Санта Мария Салуте“.

Това беше важен момент, но К. искаше да го почувства по-пълноценно. С мислена команда той нагласи вътрешния си емоционален циферблат на по-висока интензивност. Лекарят го беше предупредил да не го прави:

— Идете на тази екскурзия, ако трябва. Но не си играйте с вътрешните механизми. Знаете, за всяко удоволствие се плаща, а тази мисловна способност, с която разполагаме сега, този достъп до вътрешните системи, позволяващ да засилваме сетивността си, колкото и да е хубава, има своята цена. Нашият организъм се подчинява на древни правила, физиологията ни не е пригодена за изригването на чувствата ни, което позволява вътрешното модулиране. Разбира се, за млад човек това би могло да остане безнаказано за известно време, но вашето тяло, дори с подобренията, които позволяват медицинските технологии, си остава стар модел на оригиналния дизайн. Зная, че отново искате да се почувствате като бог. Но помнете, господин К., няма да издържите. Бъдете търпелив, бъдете внимателен, наслаждавайте се на хубавото, без да се стремите към върховното.

Добър съвет, несъмнено, и К., въпреки дръзките си мисли, смяташе да се придържа към него.

Само да види още веднъж Венеция, казваше си той, това би било достатъчно. Сега обаче, в този момент, в леко поклащащото се корабче, в топлия въздух на лагуната, под синьото небе и с неописуемите сгради на Венеция, приближаващи се бавно като участници в тържествен танц, той забрави всяка предпазливост. Отново увеличи емоционалния интензитет и, когато почувства, че сърцето му се разтуптява от това психично пренатоварване, не се съобрази — чувстваше се, сякаш лети, отново млад и енергичен, полубог без задръжки, неограничен от съмненията на Хамлет или горчивината на крал Лир.

— Отново на борда, приятели мои — изрече.

Няколко души го погледнаха предпазливо, после се обърнаха на друга страна. Човек все още имаше право да си говори сам, дори в тази епоха на просветление. Пък и да го мислеха за луд, голяма работа. На К. не му пукаше. Чувстваше се прекрасно. В този момент той бе такъв, какъвто би бил, ако неговият вид беше устроен по по-добър начин. Музиката на оркестъра пред кафе „Флориан“ гръмна триумфално в божествена хармония и К. видя еднорък гондолиер, управляващ със съвършени движения лодката си в гладката като стъкло вода; видя сламена шапка, плаваща със самотно достолепие в малък страничен канал; видя самотно бяло облаче от боязлива надежда да се носи в невъзможно синьото небе като театрален декор.

Потопен в чудото на усилената сетивност, той се наслаждаваше на спектакъла от далечни сгради, показващи се през сводести пролуки. Изглеждаха, сякаш се носеха във водата, и бяха оцветени в нюанси, които избледняваха в момента, в който ги погледнеш.

Все още с повишена емоционалност, в екстаз, К. слезе от корабчето и тръгна по тесните улички и сводестите мостове. Удоволствието му обаче бе помрачено от отвличащата вниманието хронична болка в коленете, която бързо потисна с мисловна команда. Сетне се появи онова прескачане на сърцето, което той също потисна с мисловна команда. Направи го, за да може да се наслади пълноценно на гледката как някаква чужденка с тениска с патока Доналд отмята дългата сребристоруса коса от очите си. След това, с въображаеми зъби, създадени единствено със силата на решителността, похапна парче пица; после се разходи сред гълъбите, нахално пъчещи се върху паважа; загледа се в едно хлапе, което пробваше златиста карнавална маска от папиемаше до една сергия.

В този момент го обхвана увереност, че е победил времето, болестта, тъгата; че е победил и все още е жив. Време беше да се усмири, да поспре, да се спусне от възторгващите и опасни висоти, до които се бе възкачил, да се успокои, да приеме отново болката, да отиде на гарата, да вземе такси, да се върне в хотела си или, по-добре, да отиде в болницата.

Това би било най-разумното. Но богоподобното същество, което бе създал или възкресил в себе си, всепоглъщащият бог на паметта, който не признаваше граници, отказваше да приеме неизбежното унижение от връщането в обикновеното му състояние на смъртен. От една страна, помнеше предупреждението на лекаря, подкрепено от хладната мъдрост на науката, която разглеждаше всеки момент предимно като възможност да изживееш следващия. От друга, чуваше гласа на Ницше, говорещ от името на Заратустра: „Умри в подходящия момент.“

Ако човек трябваше да умре, какъв по-добър момент от този, когато е на върха на силите си, потопен в бляскаво видение? Само малка част от него съжаляваше за неудобството, което щеше да причини на околните, когато тялото му откажеше да търпи повече издевателството, или блаженството, от претоварването, на което той го подлагаше.

К. падна на паважа.

Щеше да причини неприятности, но нямаше как. В свят, създаден за живите, смъртта неминуемо смущаваше околните. Но за умиращия смъртта би трябвало да е триумф и славно обобщение на най-добрите действия, видения и нюанси от битието му, блеснали в момента, преди да се спусне в тъмното тайнство, което е единственото, придаващо смисъл на живота.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.